

práce v nestejných intervalech v serii »Etudes et Documents« knižní studie a monografie o jednotlivých problémech sociálního života, jakož i zpracované výsledky podniknutých anket. Poněvadž pro interesenty souborný bibliografický a obsahový přehled všeho, co lze nalézt v těchto studiích Mezinárodního úřadu práce, nebyl dosud v českém tisku podán, věnujme v dalším pozornost publikační činnosti úřadu mezi šestou a sedmou Mezinárodní konferencí práce se zmínkami o obdobných publikacích dřívějších a nejnovějších a se zřetelem na bohemica. (Pokračování.)

Dr. J a r. K o s e (Ženeva):

Založení Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok.

Mezinárodní kongres sociální politiky, pořádaný loni na podzim Sociálním ústavem v Praze, předstihl v mnohém směru nejmilejší naděje svolavatelů. Byl mohutnou manifestací předních průkopníků sociálního pokroku, kteří v imposantním počtu se sjeli do Prahy. Sjezd vykonal nepřímou velkou práci propagační, neboť všichni delegáti rozjížděli se do svých domovů plni uznání nad bezvadným uspořádáním kongresu, nad vkusným pohostinstvím, jehož se jim dostalo, a s obdivem pro naši mladou republiku. Skeptikové snad namítnou, že nadšení manifestačních schůzí rychle vyprchá, slavnostní řeči i odborné referáty se zapomenou a že do Prahy by se většina kongresistů podívala stejně, pokud se o ni opravdu zajímá. Pražský kongres měl však ještě další výsledek povahy tak pozitivní a trvalé, že, myslím, o ceně jeho nemůže býti sporu. Položil totiž základ k spojení dosavadních 3 mezinárodních asociací (Asociace pro zákonnou ochranu dělnickou, Asociace pro potírání nezaměstnanosti a Komitétu pro sociální pojištění) v jediné sdružení, které bez tříštění sil by pracovalo vědeckými methodami a prostřednictvím svých národních skupin pro sociální pokrok. Zmíněné tři asociace, z nichž prvá dožila se letos 25. výročí trvání a byla do určité míry předchůdkyní oficiální Mezinárodní organizace práce, konaly každá ve svém oboru úkol obdobný úkolům Společností pro Svaz národů a jejich bruselské Unie: propagovaly snahy po pokrokovém řešení problémů sociálně-politických. Propracovávaly vědecky návrhy na soc. reformy. Působily na veřejné mínění svých států a naopak tlumočily je vůči parlamentům národním i vůči Mezinárodní konferenci práce. Postrádající oficiálního charakteru, mohly se často zasazovati o provádění reformy energičtěji, než organizace veřejnoprávní, vázané sterými ohledy prestižními a přesně omezenou kompetencí, založenou na striktních ustanoveních diplomatických smluv. Existence podobné asociace soukromé, doplňující vhodně funkce organizace oficiální, jest nezbytnou podmínkou úspěchu, v předpokladu, že disponuje dostatečnou autoritou mravní a organizační. A tu třeba si přiznati, že při poměrně malém ještě počtu pracovníků na poli sociálně-politickém a korespondujícím s tím malým zájmem širší veřejnosti o problémy sociální, roztrášení celého hnutí bylo věci nemálo na škodu. Bylo to

právě v Praze, kde dosaženo zásadní dohody o tom, že dosavadní tři asociace se spojí a vytvoří hnutí jediné. Jistě, že příklad Sociálního ústavu, který od počátku spojoval všechny tři funkce a interesity o všechny problémy sociální, působil tu jako vzor. Kongres pražský neměl dosti času projednati všechny otázky věcné i osobní, s fusí spojené, a jmenoval proto zvláštní komité, pověřené mandátem připravit konečný návrh sloučení a stanovy nové asociace. Když komité, jehož členem ze Č. S. R. byl gen. sekretář Soc. ústavu dr. E. Štern, na své schůzi ve Frankfurtě úkol svěřený mu provedlo, nebylo více překážek proti svolání společného likvidačního a zároveň ustavujícího kongresu. Stalo se tak ve dnech 21.—26. září t. r. (1925) v Bernu. Schůze se zúčastnilo na 150 delegátů, zastupujících 21 národ. Byla mezi nimi většina čelných pracovníků hnutí, z nichž uvedu jen v delegaci švýcarské nestora soc. politiky Greulich, prof. Reichesberga, poslance Adriena Lachenala a továrníka Toblera, z Francouzů Alberta Thomase, ředitele Mez. Úřadu Práce, prof. Maxe Lazarda, Oualiza a Boissarda, z Angličanů prof. Cohena, Lady Hall a majora Hilla. Belgičané vyslali delegaci velmi reprezentativní, čítající m. j. prof. Mahaima, ředitele Solvayova sociologického Institutu, prof. Varleze, autora gentského systému, p. Fusse, oba čelné to funkcionáře Mez. Úřadu Práce a nedávne hosty Soc. ústavu. Nejčetnější byli Němci, vedení excellencí v. Nostitzem, prof. Lujo Brentanem, drem Heydem a j. Nechybělo ovšem ani Polsko, Jugoslavie, Rakousko a dokonce z orientálních zemí Čína a Japonsko. Zato Amerika se omluvila pro vzdálenost, ale vyslovila se energicky pro fusí. Sociální ústav čs. byl zastoupen drem E. Šternem a pisatelem těchto řádek. Stručný referát o jednání sjezdu rozdělím na zprávu o poradách asociace proti nezaměstnanosti, asociace pro zákonnou ochranu dělnickou a konečně spojené asociace nové. Pro detaily a plné oficiální texty resolucí odkazuji na francouzské a anglické znění Informations Sociales (Vol. XVI., Nos. 2, 3) vydávaných Mezinárodním Úřadem Práce v Ženevě (12. a 19. října 1925).

*

Porady Mezinárodní asociace pro potírání nezaměstnanosti. Práce tohoto sdružení zahájeny 21. září předsedou prof. Varlezem, který vytýčil v hlavních rysech program kongresu. Po pozdravném proslovu zástupce švýcarské vlády zvolen jednomyslně předsedou kongresu prof. Mahaim (Belgie), jednatelem Bernard (Německo). P. Fuss předložil delegátům obsažnou zprávu, přes jejíž partie administrativní přecházíme k referátům. Prvý z nich zabýval se problémem najímání a umísťování cizích dělníků. Zpravodaj rozebral nutnost ochrany zájmů jak států emigrace, tak imigrace, a hlavně dělníka samého. Odvolává se na konvenci o nezaměstnanosti, přijatou I. konferencí práce r. 1919 ve Washingtoně a ratifikovanou dosud 18 státy (mezi nimi Československem), i na příslušnou resoluci pražského kongresu. Navrhuje podrobnou resoluci, o které se rozpřádá zajímavá debata. Francouzský delegát prof. Fuster dává za vzor smlouvu o najímání cizích dělníků, uzavřenou mezi Francií—Č. S. R. Poukazuje na možnost případu, kdy cizí dělník, chráněn smlouvou, je na tom lépe než domácí, který třebas následkem změny na pracovním

trhu přijde o práci. Také se stává, že cizí dělníci po čase opustí místo, pro které byli získáni a stěhují se do měst, kde ztěžují konkurenci nezaměstnaných dělníků domácích. Při této příležitosti zasáhl do debaty čs. delegát dr. Štern poukazem na nutnost jednotného řešení volného pohybu dělníka v cizí zemi. Tak na př. v Německu a v Rakousku dělník, který změnil (často bez vlastní viny) zaměstnavatele, musí znovu žádat o povolení k pobytu v zemi. Opatření toto nutilo by Č. S. R. k obdobnému nařízení. V odpovědi ujišťoval německý delegát, že se činí rozdíl mezi těmi, kdo v Německu bydlili od r. 1920 a dostali t. zv. Befreiungsscheine. Kontrola se omezuje jen na pozdější přistěhovalce, pokud by se provinili proti pořádku. Celkem však jsou němečtí odboráři pro všemožnou volnost. Diskuse vyzněla v ten smysl, že čs. návrh je tak důležitý, že by nebylo správné připojit ho jako další bod k přichystané resoluci a že proto bude otázka právního postavení cizího dělníka (tedy nejen immigranta) položena na program příštího zasedání a národní asociace budou požádány, aby ji předem důkladně prostudovaly. Nato resoluce s menšími změnami přijata i s úvodní satí, navrženou prof. Cohenem. Práví se v ní, že zásadně má každé individuum právo stěhovati se a usaditi se v cizí zemi volně, že však stěhování velkého počtu lidí přináší s sebou nebezpečí hlavně pro dělníky, kteří by přijali práci bez řádné, mezinárodně garantované kolektivní smlouvy. Proto doporučuje kongres asociace pro potírání nezaměstnanosti následující zařízení a omezení:

1. Každý stát nechť zřídí (pokud tak již neučinil) ústřední organizaci, která by zjišťovala potřebu cizích dělníků pro domácí průmysl a naopak možnosti umístění přebytku vlastního dělnictva v cizině.

2. Tato organizace spolupracovala by s úřadem práce a se zprostředkovateli práce a byla by pod dozorem správní rady, ve které by měli zastoupení stát, zaměstnavatelé i dělnictvo.

3. Veškeré najímání dělníků do ciziny dělo by se výlučně pod dozorem a podle ustanovení této instituce.

4. Najímání dělníků z ciziny nebudiž dovoleno pro obory, ve kterých jsou právě pracovní spory.

5. Minimální věk dělnictva určeného pro práci v cizině stanoví se 18 lety u mužů a 21 lety u žen. Mladší pouze v průvodu rodičů nebo pracují-li již rodiče v cizině a děti jedou za nimi. Naprosto buď zakázáno najímání dělníků mladší 14 let.

6. Každý dělník, než přijme práci v cizině, musí dostati řádnou smlouvu, potvrzenou úřady vlastní země a zaručující mu v cizí zemi kromě slušného ubytování stejné pracovní, mzdové a pojišťovací podmínky, jako má dělnictvo cizí země.

7. Úřady země emigrace i immigrace se pověřují dozorem nad řádným uzavíráním i plněním zmíněných pracovních smluv.

8. Je žádoucí a usnadňuje provádění smluv, jsou-li založeny na mezinárodních úmluvách.

9. Takovéto úmluvy mají obsahovati m. j. vzor kolektivní smlouvy.

10. Mezinárodní Úřad Práce se žádá, aby pravidelně publiko-

val autentické statistiky o situaci trhu práce, čímž se usnadní správná politika při zjednávání dělnictva pro cizinu.

*

Druhý referát týkal se problému pojištění v nezaměstnanosti. Jako base pro diskusi použito odborné studie, publikované Mezinárodním Úřadem Práce. Referent dr. Fuss podal napřed přehled zařízení a systémů, jak jsou aplikovány v různých zemích. Tak v Anglii, kde jsou nyní 1½—2 miliony nezaměstnaných (což s rodinami činí na 6 milionů postižených), vztahuje se pojištění v nezaměstnanosti na 12 mil. osob a ještě je zde možnost rozšířit pojištění to na zemědělství. Pojištění má rovněž Irsko, Queensland, Bulharsko od 1. ledna 1926; v Maďarsku se o věci jedná v parlamentě, v Rusku po pokusu o připojení pojištění v nezaměstnanosti k pojištění nemocenskému se uplatňuje dnes tendence po spojení jeho s okresními úřady práce. Ve Francii nejeví se o věc mnoho interese, protože tam nezaměstnanost není velká. Polsko, které má na 180.000 nezaměstnaných, zavedlo pojištění v červenci 1924. Vztahuje se na dělnictvo od 18 let, pracující v závodech, které mají aspoň 5 dělníků. Podpora se vyplácí po 13 týdnů, byli-li dělníci v místě aspoň 20 týdnů, a obnáší 30—50% normálního výdělku. Pojištění platí i pro cizince a vyplaceno 86.000 dělníkům. Německý návrh, téměř již přijatý, vychází z pojištění 40% při maximální mzdě 40 Mk týdně. Příplatek na ženu a děti činí po 5%, ne však celkem více než 65%. Pro nedostatek času nebylo možno se o problému plně rozhovořit, byla však přijata resoluce, žádající správní radu Mezinárodního Úřadu Práce, aby zařadila otázku na program některé příští konference. Zároveň rozhodnuto zabývat se věcí znovu na příští schůzi, zvlášť se stanoviska praktické aplikace, spojení pojištění s úřady práce, organizace pokladen, výše pojistného atd. Po vyčerpání programu navrhla ještě anglická delegátka Lady Hall resoluci, ve které vítá plán svolání mezinárodní hospodářské konference, která by m. j. zabývala se otázkou nezaměstnanosti. Asociace nabízí Společnosti národů a Mezinárodnímu Úřadu Práce svoji pomoc pro tento plán. O diskusi o stanovách nové sloučené asociace se zmíním na jiném místě. Pro úplnost zbývá pouze uvést resoluci, navrženou prof. Cohenem z Cambridge, ve které se národní asociace vyzývají ke studiu řady problémů, které mají vliv na řešení problému nezaměstnanosti, na př.: reparace, mezinárodní dluhy, celní parity, měnová politika a kontrola úvěru, stabilisace cen, otázka surovin atd. Asociace přijala i tuto resoluci, kterou ovšem provést povolána bude již asociace nová, a tklivým doslovem prof. Mahaima ukončila svoji existenci, počatou r. 1910. Neznamená to ovšem její zánik, neboť vstoupí do spojené asociace ve formě autonomní sekce, která bude pokračovati ve studiu důležitého problému nezaměstnanosti.

*

Kongres asociace pro zákonnou ochranu dělnickou. Hned po skončení prací asociace pro boj s nezaměstnaností zahájen 13. kongres asociace pro zákonnou ochranu dělnickou. Většina delegátů ovšem setrvala pro oba kongresy, hlavně ze států, které spojení nebo alespoň úzkou spolupráci asociací provedly, po příp. vůbec mají jen 1 asociaci, jak je tomu v našem

případě. Vzhledem k tomu, že asociace pro zákonnou ochranu dělnickou dožívá se 25. výročí jubilea své záslužné činnosti, byly schůze její slavnostnějšího rázu a uspořádána pro delegáty presidentem švýcarské konfederace oficielní večere, které se zúčastnila řada oficielních osobností a na které m. j. Albert Thomas pronesl významnou řeč. Švýcarská asociace zhostila se hostitelské úlohy velmi čestně uspořádáním přátelské recepce, na které promítnut film pražského kongresu, zvláště z Prahy přivezený. Film sám je velmi zdařilý a spojuje vhodně snímky Prahy s fotografiemi účastníků kongresu. Film uvítán bouří potlesku a poněvadž většina zde přítomných zúčastnila se pražského kongresu, těšila je tato pozornost tím více a poslední nápis filmu: »Na shledanou v Praze« vzbudil spontanní nadšení. Vůbec teprv nyní možno plně ocenit význam pražského kongresu i po stránce národní a státně-propagační. Řada asociací v různých zemích vydala publikace o sjezdu, v nichž neskrblí chválou pořadatelů a obdivem pro naši republiku. I na bernském sjezdu nebylo téměř řeči, která by se nedotkla pražského sjezdu a nedovolávala se jeho usnesení. Chuť k další práci, v Praze posílená, zrcadlila se v celém jednání sjezdovém. Kongres rozdělil se po zahajovací schůzi na 4 sekce, které po probrání přidělené látky podaly referáty plenu. Z každé sekce určení pro plenum 2 referenti, jeden francouzsky a druhý německy mluvící. Kromě těchto dvou řečí užívali ještě Angličané své mateřštiny, sami však překladů nežádali, čímž se jednání zjednodušilo. Nejdůležitější úkol měla sekce I., kam spadala m. j. otázka fuse a nových stanov. Kromě toho připravena pro plenum, které ji schválilo, resoluce, navržená belgickým delegátem Mertensem, a žádající energicky zrychlenou ratifikaci konvencí, přijatých konferencemi práce, v první řadě konvence o ochraně šestinedělek a osmihodinové pracovní doby. Při té příležitosti ocenil čs. delegát dr. E. Štern význam rozhodnutí belgické vlády ratifikovati bezpodmínečně konvenci o osmihodinové pracovní době. Kongres s povděkem registroval též ochotu britské vlády pokračovati v poradách ministrů práce hlavních průmyslových velmocí za účelem jednotného výkladu konvence. Další resoluce vyšla z I. sekce a odvolávající se rovněž na usnesení pražského kongresu zabývá se sociálními poměry v Číně. Doporučuje se v ní objektivní šetření o pracovních poměrech v Číně a zrušení exempce Číny z účinnosti sociálního zákonodárství.

II. sekce probírala problém zřízenců. Zpravodaji pro plenum byli Švýcar Baumann a Francouz Tessier. Aby získán byl o sociálních poměrech zřízenců spolehlivý materiál, rozeslán před časem zvláštní 3člennou komisí dotazník, na který došly odpovědi z 13 států. Rozhodnuto pokračovati v anketě a Mezinárodní Úřad Práce dožádán o pomoc. Zmíněná 3členná komise, v níž zasedá z Č. S. R. posl. Klein, pověřena pokračováním studia a odhlasoním pro ni finanční příspěvek na krytí útrat. Aby zájmy zřízenců byly plně obhájeny, vysloveno přání, aby zástupci zřízeneckých organizací byli přibíráni jako poradci k delegacím pro konference práce.

III. sekce (zprav. Woycicki, Polsko, a prof. Lujo Brentano, Něm.) zabývala se otázkou pracovních přestávek a pla-

cených dovolených. Navržená resoluce setkala se s odporem pro svoje příliš konservativní znění a byla proto na společné zakročení delegáta československého (dr. Štern), německého (Umbreit) a švýcarského (Tobler) doplněna. Práví se v ní, že pracovní přestávky jsou pouze částí celkového problému pracovní doby. Vlády se vyzývají, aby provedly vědecké šetření o vlivu pracovní doby na výrobu, mravnost a rodinný život dělníků. Co se placených dovolených týče, označeny za naprostou nutnost, která by měla být zavedena všude.

Konečně IV. sekce připravila resoluci o minimálních mzdách. Zdůrazňuje se v ní, že řada států (na př. Anglie, Francie, Československo, Německo, Rakousko atd.) zavedla příslušná opatření zákonná. Národní asociace budou požádány, aby do 6 měsíců provedly šetření o těchto bodech:

1. Počet absolutní a poměrný domácích pracovníků v jednotlivých oborech, druh práce, účast žen a dětí.
2. Účast domácích pracovníků na odborovém hnutí.
3. Poměr mezd domácích pracovníků v porovnání se mzdami továrními v témž oboru.
4. Výsledky a vliv kolektivních smluv — mzdových soudů na výši mzdy v domácím průmyslu.

Zbývá zmíniti se o sjednocení dosavadních 3 asociací v jednotnou Mezinárodní asociaci pro sociální pokrok. Jednání přes předběžnou dohodu bylo obtížné, v obou asociacích podána řada pozměňovacích návrhů a bylo nutno věc vydiskutovati, počínaje názvem nové společnosti, paragraf za paragrafem. Přes to podařilo se konciliantnímu zasahování hlavně prof. Mahaima dosáhnouti plné dohody. Hlavní opozici ve věci i pro nás důležité znamenal návrh norského delegáta Debese, k němuž se připojili i Dánové a Poláci. Dokazoval totiž, že malé státy s jedinou asociací jsou v nevýhodě a nebezpečí přehlasování, poněvadž mohou podle navržených stanov vyslati na kongresy maximálně 8 hlasujících delegátů, kdežto velké státy s 3 asociacemi až 18 delegátů. Věc rozřešena tak, že stanovy přijaty jednomyslně v původním znění, nové asociaci bude však doporučeno změnu norským delegátem navrženou provést. Když i tato obtíž šťastně zdolána a když po mnohém vyjednávání docíleno i dohody o kandidátce pro vedení nové asociace, likvidovaly dosavadní společnosti a na společné schůzi v aule bernské university přikročeno k touženému ustavení nové jednotné asociace, o jehož personáliích již referovala Sociální revue (v roč. VI., str. 492).

V nově organisované Společnosti byly ustaveny 3 sekce, z nichž sekci pro sociální pojištění povedou dr. Grieser (Něm.) a Lamasure (Švýc.). Sekci pro potírání nezaměstnanosti posl. Troclet (Belg.) a Bernhardt (Něm.). Sekci pro sociální zákonodárství dělnické mjr. Hills (Anglie).

Nová asociace bude pokračovati ve vydávání čtvrtletní francouzské a německé revue *L'Avenir du travail*.

Schůze skončena proslovem prof. Mahaima, v němž zdůraznil, že nové sdružení, navazující na tradice svých předchůdců, chce se státi hodným svého jména.